

Z LITWY DO PODLASIA (BOBROWA) I GALICJI (DEBOIWIEC)

W okresie międzywojennym w Białymstoku i powiecie białostockim natrafialo się na rodziny, których przodkowie pochodzili z Litwy, a także w Galicji. Były to rodziny patriotyczne, średnio lub bardziej zamozne wyznania rzymsko-katolickiego, rolnicy robotnicy i inteligencja pracująca. Litewskie pochodzenie przekazywane było z pokolenia na pokolenie przez ustne podania. Mało było zapisów na ten temat. Poniższa praca oparta jest na historii dwóch rodów, pochodzących z Litwy. Sądzę, że zaciekaćwi ona nie tylko czytelników świadomych i poczuwających się do litewskiego pochodzenia. Opis daje też obraz przeobrażeń klasowych społeczeństwa (powstawanie warstw i klas), oraz zmian własnościowych ziemi na przestrzeni ponad 500 lat na terenach wschodnich I i II Rzeczypospolitej Polski Obojga Narodów, a także Rusi. Historia dotyczy rodu PANKIEWICZÓW, rodu, których przodkowie zwali się od nadania im linii plemiennej - GINWIDAMI. Korzenie rodu sięgają przynajmniej początków Wielkiego Księstwa Litewskiego (połowa XIII wieku), w systemie feudalnym. Ginwidowie byli bojarami, należącymi do wyższej warstwy feudalów, którzy byli właścicielami wielkich obszarów ziemi do Unii Horodelskiej w 1413 roku. Ginwidowie na Litwie władali dobrami : Mozejkany, Puni, Matejuny, Szewelency. Po opanowaniu przez Wielkie Księstwo Litewskie Rusi Białej i Kijowskiej, Wołynia i Podlasia, nastąpiła fala osadnictwa litewskiego (XIV i XV w) na Kresy południowe Polski Obojga Narodów. Potomkowie Ginwidów przenieśli się na RUS początkowo do Owrucza, koło Kijowa, a potem na Pinszczyznę. Na Rusi posiadali dobra : Niszkowice, Budzak, Zerzewic i nadane w latach 1546-1549: Tryhubowszczyznę i Turdieniewszczyznę. Ginwidowie ulegli na Rusi rutenizacji i nosili imiona ruskie jak: Wasyl, Maksym. Od popularnego imienia na Rusi PANKO, zmieniając na nazwisko PANKOWICZ, a potem PANKIEWICZ. Ginwidom - Pankiewiczom, stojącymi dość blisko dworu panujących, prócz majątków, nadawane były różne funkcje nadworne i urzędy ziemskie i administracyjne jak np. Jakub -Ginwid Pankiewicz, piastował godność cześnika, stolnika, podstarosty pńskiego w 1665 r. W roku 1480 Pankiewiczowie przez adopcję (przyjęcie do rodu szlacheckiego) otrzymali herb TRABY, taki jaki mają Radziwiłłowie. Są to trzy czarne trabki myśliwskie oprawione w cztery strefy z nawiązaniem złotym, ciemniejszymi końcami schodzącymi się w jednym centrum, w polu srebrnym. Herb jest rodem (jak pisze Długosz) rodziny Rzymskich Ursynów i pojawił się w roku 1039. Miała ten herb rodzina Jordanów. Jordan był pierwszym arcybiskupem polskim. Na Litwie herb ten przyjęło dużo rodów m.in. Radziwiłłowie. W roku 1413 w Horodle wojewoda wileński, Hrehory Ostyk przyjął ten herb od arcybiskupa gnieźnieńskiego Mikołaja Traby. Tam nadano 47 herbów polskich Litwinom. Pierwszym herbem był herb Traby, Unia Lubelska w 1569 r. była aktem przekształcającym związek polsko-litewski z personalnego w personalno realny. Do Polski przydzielono Wołyn z Białymstokiem, a Dojlidy były już na Litwie i tak samo Zabłudów. Pankiewiczowie znaleźli się na Litwie, w majątkach magnatów Radziwiłłów, których ziemie były od Białegostoku na Wschód, aż do Królowego Mostu Granica północna przebiegała koło Suprasła, a południowa - pod Zabłudów, Według dokumentu archiwalnego z Archiwum Mińska Litewskiego w roku 1622 na ziemiach KNIAZIA Radziwiłły nie było jeszcze uroczyska Bobrowa, ani Pankiewiczów. Wiosna Bobrowa istnieje dopiero od roku 1630. Radziwiłłowie nadali ok. 170 ha ziemi w Puszczy Knyszynskiej na

południowo wschodnim jej pobrzeżu, JANOWI I ANDRZEJOWI Pankiewiczom., a w roku 1809 tylko były dwie rodziny Pankiewiczów w Bobrowej. Radziwiłłowie poczuli się do roli opiekunczej nad bojarami (szlachta) z nimi spokrewniona lub tego samego herbu.

Jan i Andrzej Pankiewiczowie, mogli to być bracia, przy udziale rzemieślników pobudowali zascianek - wies Bobrowa, dawniej były tam Bobry.

Wies ta różniła się od innych wsi, budynkami, dużych rozmiarów, z grubych smolnych bali sosnowych. Przez Bobrowe przepływa rzeczka Bobrowka, na której spiętrzone wody i postawiono młyn wodny. Teraz Pankiewiczowie stali się zamozni. Dwie zagrody zajęli Jan i Andrzej Pankiewiczowie. Szesć zagrod przydzielono rzemieślnikom, którzy byli chłopami zagrodowymi (zagrodnikami) i służyli Pankiewiczom i Radziwiłłom. W dokumentach parafialnych zabludowskich, kościoła parafialnego Ap. Ap. Piotra i Pawła w Zabludowiu figurują Pankiewiczowie, jako bojarzy średnio zamozni, jednak nie zajmowali się rzemiosłem, handlem, czy wyszynkiem. Konstytuując sejmowe w r. 1550 i 1609 zabraniali im tych zawodów, jako szlachcie.

Za udział w Powstaniu Styczniowym 1863 r. Pankiewiczom został skonfiskowany młyn wodny na rzecz caratu, a ziemie podzielono pomiędzy osiem głównych rodzin zamieszkałych w ramach UKAZU UWŁASZCZENIOWEGO z roku 1864, bezpłatnie. Od tej pory wzmożło się ilościowo wyjazd Pankiewiczów z Bobrowej, aby zapewnić utrzymanie wzdłużającej liczebnie, ich członków. Pankiewiczowie, jako szlachta nosili broni - szablę - przyboczną, i broń palną. W II Wojnie Światowej brali czynny udział nie tylko jako żołnierze, a także jako oficerowie, n. p. pod Kłębkiem brat Tomasz Pankiewicz wrócił ranny z Kampanii Wrzesniowej.

W Powstaniu Listopadowym, Pankiewiczowie walczyli z caratem pod dowództwem Księcia Michała Gedaona Radziwiłły, który był nominalnym, wybranym przez Sejm naczelnym wodzem Powstania. Po jego stłumieniu, car Mikołaj I skonfiskował wszystkie majątki Radziwiłłom i oddał je Kruzenszternowi, kamerjunkerowi cara.

W Powstaniu Styczniowym 1863 r. udział brało siedmiu Pankiewiczów. W walce z caratem zginął MACIEJ Pankiewicz (brat dziadka Kazimierza) który jest pochowany w bratniej mogile w Uroczysku Perecios, w lesie Królowe Stoilo gm. Grodek, pow. Sokolski. Tam leży 42 powstańców. Byłem na tej mogile. Drugi grób Powstańcy znajduje się w Uroczysku pod Królowym Mostem Za wsią Kolo na gorze Św. Jana. Tam spoczywa 90 powstańców powieszonych przez Moskali. Zostali wydani przez Żyda, któremu zarekwirowany skory. Powstańcy zostali zaskoczeni.

W Bobrowej po Janie i Andrzeju, zostali nieliczni Pankiewiczowie, (kilka rodzin) - rolnicy i emeryci, jak wszyscy z tego rodu rzymsko-katolicy parafianie kościoła Św. Ap. Piotra i Pawła w Zabludowiu. Jak pisałem brat Tomasz wrócił ranny z Kampanii wrzesniowej, drugi brat Jan, wrócił chory z obozów niemieckich, Gross-Rosen, Dora, Bergen - Belsen itd. Tomasza jako inżyniera wzięto do pracy w Elektrowni Białostockiej, tym samym krył prace Akowskie brata Jana. Jego zasługą było przechowanie planów elektrowni, która była wysadzona w powietrze i odbudowana według tych planów. Sprawa była niebezpieczna, groziło to rozstrzelaniem całej rodziny. Stryjecki brat Tomasz Wacław brał udział w akcji "Burza", przy oswojaniu Wilna i poległ, jako żołnierz AK w lasach Bezdanskich.

Sa i sławni Pankiewiczowie, których korzenie wywodzą się z Bobrowej. Światowej sławy malarz profesor Akademii Krakowskiej, założyciel kierunku w malarstwie KAPISTÓW (Komitet Paryski) - Józef Pankiewicz i jego brat Eugeniusz pianista, kompozytor, następca Moniuszki i Chopina. Józef spoczywa na cmentarzu Sayeusa w Paryżu, Eugeniusz w grobowcu rodzinnym na Powązkach w Warszawie. W kwaterze zasłużonych na Powązkach upamiętniono go, jako wybitnego muzyka na tablicy muzyków.

Moja kwerenda rod u na podstawie Ksiąg Parafialnych Kościoła Św. Piotra i Pawła w

Zabludowiu siegnela roku 1630. Ustalilem glowny pien rodu bojarow litewskich Pankiewiczow, ktorzy byli wierni Polsce -Rzeczypospolitej OBOJGA NARODOW. Ale Pankiewiczze herbu Traby byli tez w Debowcu. Oni uciekli z Litwy, przesladowani przez carat, i walczyli z caratem w tzw. GWARDII DEBOWIECKIEJ. Umiescili sie w Debowcu k. Jasla (Galicja) na kawalku ziemi otrzymanej od Pana Ziemiakowskiego. Przykladem jest rodzina profesora Zbigniewa Pankiewicza z Torunia. Na wniosek, jego przodka, konfederata Barskie konfederaci barscy Kresow z Litwy zalozyli w 1788 r. w galicyjskim Debowcu GWARDIE NARODOWA im. gen. Kazimierza Pulaskiego. Wieksza czesc Gwardii stanowili Pankiewiczze, rowniez herbu Traby. uzbrojenie gwardzistow - karabiny i szable, oraz mundury i czaka. Sztandar z 1789 r., zle zabezpieczony w czasie okupacji ulegl zniszczeniu.

Tomasz Pankiewicz

Absolwent i byly pracownik Politechniki Gdanskiej

PS Inni Pankiewiczze:

Pankiewicz herbu OSTOJA, zapisany do ksiag szlachty guberni Minskiej, Pankiewicz herbu Pobog, ziemianin lidzki zapisany do ksiag szlachty guberni Kowienskiej.

http://www.pg.gda.pl/PismoPG/nr1_98/htpl.cgi?std=ASC

WebMaster * ostatnie zmiany '98.03.20